

Briuselis, 2014 01 22
COM(2014) 15 final

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ
KOMITETUI**

2020–2030 m. klimato ir energetikos politikos strategija

{SWD(2014) 15 final}
{SWD(2014) 16 final}

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ
KOMITETUI**

2020–2030 m. klimato ir energetikos politikos strategija

1. ĮŽANGA

Nuo 2008 m., kai ES priėmė pirmąjį klimato ir energetikos priemonių rinkinį, jau daug pasiekta. ES šiuo metu sėkmingai siekia 2020 m. išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų (ŠESD) kiekio mažinimo ir atsinaujinančiosios energijos tikslinių rodiklių. Jau padaryta didelė pažanga mažinant energijos vartojimo intensyvumą – tai pasiekti padėjo didesnio energinio efektyvumo pastatai, gaminiai, pramoniniai procesai ir transporto priemonės. Šie pasiekimai juo reikšmingesni dėl to, kad nuo 1990 m. Europos ekonomika realiai išaugo maždaug 45 %. „20–20–20“ tikslai, susiję su išmetamo ŠESD kiekio mažinimu, atsinaujinančiąja energija ir energijos taupymu, yra esminis šios pažangos variklis, padėjęs išlaikyti daugiau kaip 4,2 mln. darbo vietų įvairiuose ekologiškos pramonės sektoriuose¹, kurie nesustojo augti krizės metu.

1 suvestinių faktų laukas. Pagrindiniai dabartinės energetikos ir klimato politinės strategijos pasiekimai

Sąjunga nusistatė tris tikslinius rodiklius, kuriuos nori pasiekti iki 2020 m.: išmetamo ŠESD kiekio mažinimo (20 %), atsinaujinančiosios energijos dalies (20 %) ir energijos vartojimo efektyvumo didinimo (20 %). Dabartine energetikos ir klimato politika siekiant tų tikslų, padaryta didelė pažanga:

- 2012 m. išmestas ŠESD kiekis buvo 18 % mažesnis už 1990 m. kiekį ir tikimasi, kad įgyvendinant dabartinę politiką iki 2020 m. jis sumažės 24 %, o iki 2030 m. – 32 %, palyginti su 1990 m.;
- atsinaujinančiosios energijos dalis 2012 m. padidėjo ir sudarė 13 % visos galutinio suvartotos energijos kiekio, tikimasi, kad 2020 m. ši dalis bus 21 %, o 2030 m. – 24 %;
- 2012 m. pabaigoje 44 % pasaulio elektros energijos, gautos iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių (išskyrus hidroelektrinėse pagamintą elektros energiją), buvo pagaminta ES įrenginiuose;
- 1995–2011 m. energijos vartojimo intensyvumas ES ekonomikoje sumažėjo 24 %, o pramonės sektoriuose – maždaug 30 %;
- ES ekonomikos sąlygojamos taršos anglies dioksidu intensyvumas 1995–2010 m. sumažėjo 28 %.

Nuo 2008 m. taip pat daug kas pasikeitė. Akivaizdžiausio poveikio turėjo ekonominė ir finansinė krizė, dėl kurios sumažėjo valstybių narių investavimo pajėgumai. Išskastinio kuro kainos išliko didelės, o tai neigiamai veikia Sąjungos prekybos balansą ir energijos išlaidas. 2012 m. ES naftos ir dujų importo išlaidos sudarė daugiau nei 400 mlrd. EUR, arba apie 3,1 % Sąjungos BVP. Iš esmės persiskirstė pasaulinės energijos paklausa – didžiausia jos

¹ Eurostato duomenys apie aplinką tausojančių prekių ir paslaugų sektorius.

dalį kyla besiformuojančios rinkos ekonomikos šalyse, visų pirma Kinijoje ir Indijoje. Tuo tarpu namų ūkiams ir pramonės subjektams vis didesnę rūpestį kelia didėjančios energijos kainos ir jų skirtumas tarp Sąjungos ir daugelio valstybių, kurios yra Sąjungos prekybos partnerės, visų pirma JAV. Energijos vidaus rinka išaugo, tačiau iškilo nauja susiskaldymo rizika. ES apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema (ATLPS) nepritraukia pakankamai investicijų į mažo anglies dioksido kiekio technologijas, todėl tikėtina, kad atsirastų naujų nacionalinių strategijų, kurios pažeis vienodas sąlygas, kurių siekta ta sistema. Atsinaujinančiosios energijos technologijos išstobulėjo ir smarkiai sumažėjo jų sąnaudos, tačiau dėl sparčios atsinaujinančių energijos išteklių plėtros kyla naujų problemų energetikos sistemai. Daugybė energiją naudojančių gaminių dabar yra kur kas efektyvesni energijos požiūriu, ir vartotojai realiai sutaupo energijos ir lėšų.

Taip pat atsiranda vis daugiau įrodymų, patvirtinančių žmogaus poveikio klimato kaitai tikimybę ir būtinybę smarkiai nuolat mažinti išmetamą ŠESD kiekį, kad kuo mažiau pakistų planetos klimatas².

Todėl jau laikas svarstyti šiuos pokyčius ir parengti politikos strategiją 2030 metams. Kaip teigiama suinteresuotųjų šalių atsiliepimuose į žaliąją knygą³, būtina toliau eiti prie mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomikos, kurioje visiems vartotojams konkurencinėmis sąlygomis būtų siūloma įperkama energija, kuriamos naujos augimo ir užimtumo galimybės, užtikrinamas saugesnis energijos tiekimas ir mažesnė visos Sąjungos priklausomybė nuo importo. Privalu prisiimti plataus užmojo įsipareigojimus dar daugiau sumažinti išmetamą ŠESD kiekį laikantis ekonominio efektyvumo strategijos, aprašytos laikotarpio iki 2050 m. veiksmų planuose⁴, ir tai padaryti reikia dar prieš būsimas derybas dėl tarptautinio klimato susitarimo. Reikia kuo anksčiau suteikti reguliavimo tikrumą investuojantiems į mažo anglies dioksido kiekio technologijas, taip pat spartinti mokslinius tyrimus, technologijų plėtrą bei inovacijas ir naujų technologijų tiekimo grandinių plėtojimą bei industrializaciją. Tai turi būti daroma atsižvelgiant į vyraujančias ekonomines bei politines realijas ir remiantis dabartinės politikos strategijos patirtimi.

Šiomis aplinkybėmis 2030 m. politikos strategija turėtų būti grindžiama visapusišku „20–20–20“ tikslų įgyvendinimu ir:

- plataus užmojo įsipareigojimu sumažinti išmetamą ŠESD kiekį laikantis laikotarpio iki 2050 m. veiksmų planų. Vykdamas šį įsipareigojimą reikėtų remtis ekonominio efektyvumo principu, kuriuo būtų užtikrintas įperkamumas, konkurencingumas, tiekimo saugumas bei tvarumas, ir atsižvelgti į dabartines ekonomines ir politines aplinkybes;
- Europos politikos strategijos supaprastinimu užtikrinant, kad tikslai ir priemonės labiau papildytų vieni kitus ir geriau derėtų tarpusavyje;
- valstybėms narėms suteikta laisve nenukrypstant nuo šios strategijos nusistatyti tokį perėjimo prie mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomikos laikotarpį, kokio joms reikia atsižvelgiant į konkrečias aplinkybes, pageidaujamą energijos rūšių derinį, energijos tiekimo saugumo poreikius ir siekį iki minimumo sumažinti išlaidas;

² *Climate Change 2013 The Physical Science Basis* („Klimato kaita 2013 m. Pagrindimas fizikos argumentais“). IPCC I darbo grupė. Santrauka politikams. 2013 m. spalio mėn.

³ COM(2013) 169 – Žalioji knyga „2030 m. klimato ir energetikos politikos strategija“.

⁴ COM(2011) 885 – Energetikos veiksmų planas iki 2050 m.; COM(2011) 112 – Konkurencingos mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomikos sukūrimo iki 2050 m. planas.

- valstybių narių bendradarbiavimo stiprinimu regionų lygmeniu, kad jos galėtų bendrus energetikos ir klimato iššūkius atremti mažesnėmis išlaidomis, didindamos rinkos integraciją ir neiškreipdamos jos funkcionavimo;
- atsinaujinančiųjų energijos išteklių plėtros impulsu, politiką grindžiant ekonomiškai efektyvesne strategija, kuri sustiprintų europinį aspektą ir kurios esmė – tolesnė energijos vidaus rinkos integracija ir neiškreipta konkurencija;
- aiškiu suvokimu, kokie veiksniai lemia energijos išlaidas, kad politika būtų grindžiama faktais ir įrodymais ir kad būtų aišku, kam galima daryti įtaką nacionalinės ir Sąjungos politikos priemonėmis, o kam ne. Reikia užtikrinti, kad verslo konkurencingumas ir energijos įperkamumas vartotojams būtų esminis aspektas nustatant politikos strategijos tikslus ir jos įgyvendinimo priemones;
- energijos tiekimo saugumo gerinimu sukuriant mažo anglies dioksido kiekio technologijų ir konkurencingos energetikos sistemą, kuri būtų grindžiama bendrais veiksmais, integruotomis rinkomis, importo šaltinių įvairinimu, tvaria vietinių energijos šaltinių plėtra, investicijomis į būtiną infrastruktūrą, galutinio energijos suvartojimo mažinimu ir parama moksliniams tyrimams bei inovacijoms;
- didesnio tikrumo suteikimu investuotojams jau dabar aiškiai parodant, kaip politikos strategija keisis po 2020 m. ir užtikrinant, kad iki to laiko iš esmės nepakistų esami tikslai ir priemonės;
- sąžiningu pastangų paskirstymu valstybėms narėms atsižvelgiant į jų individualias aplinkybes ir galimybes.

Šiame komunikate aptariama būsimos ES energetikos ir klimato politikos strategija ir pradedamos bendros pozicijos, kaip ją sėkmingai įgyvendinti ateityje, paieškos.

2. PAGRINDINIAI STRATEGIJOS ELEMENTAI

Komisijos žaliojoje knygoje prašyta nuomonės apie tinkamiausią 2030 m. klimato ir energetikos tikslų spektrą ir struktūrą. Didelė dauguma suinteresuotųjų šalių vieningai pritarė, kad reikėtų nustatyti naują išmetamo ŠESD kiekio sumažinimo tikslinį rodiklį, tačiau nuomonės išsiskyrė dėl jo užmojo⁵. Įvairiai atsakyta ir į klausimą, ar didesnei pažangai iki 2030 m. padaryti būtini nauji atsinaujinančiosios energijos ir energijos vartojimo efektyvumo tiksliniai rodikliai.

Kartu su šia strategija paskelbtame poveikio vertinime išnagrinėti įvairūs išmetamo ŠESD kiekio tiksliniai rodikliai (35, 40 ir 45 %). Jame patvirtintos „Energetikos veiksmų plano iki 2050 m.“⁶ išvados, kad perėjimo prie mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomikos išlaidos nedaug skiriasi nuo išlaidų, kurių bet kuriuo atveju bus patirta dėl būtinybės atnaujinti pasenusią energetikos sistemą, didėjančių iškastinio kuro kainų ir glaudžių sąsajų su esama klimato ir energetikos politika. Vis dėlto manoma, kad energetikos sistemos išlaidos iki 2030 m. pasieks maždaug 14 % BVP, palyginti su 12,8 % 2010 m. Tačiau pagrindinės išlaidos teks nebe kurui, o didelės pridėtinės vertės turinčiai novatoriškai įrangai, kuri skatins investicijas į novatoriškus gaminius ir paslaugas, darbo vietų kūrimą ir turės teigiamo poveikio Sąjungos prekybos balansui. Kad pramonė ir įmonės galėtų pasinaudoti šiomis

⁵ http://ec.europa.eu/energy/consultations/20130702_green_paper_2030_en.htm

⁶ COM(2011) 885.

galimybėmis, turėtų būti įgyvendinta palanki ekonominė tvarka ir tikslinė pramonės politika, kaip apibrėžta susijusiame komunikate dėl pramonės atgimimo⁷.

Patirtis, įgyta įgyvendinant dabartinę 2020 m. strategiją, rodo, kad, nors Europos ir nacionaliniais tiksliniais rodikliais galima paskatinti aktyvius valstybių narių veiksmus ir naujų sektorių augimą, jie ne visuomet lėmė rinkos integraciją, ekonominę efektyvumą ir neiškreiptą konkurenciją. Poveikio vertinime pažymima, kad pagrindinio išmetamo ŠESD kiekio mažinimo tikslinio rodiklio siekimas yra mažiausiai išlaidų reikalaujantis kelias į mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomiką, kuri savo ruožtu turėtų lemti didesnę atsinaujinančiosios energijos dalį ir didesnę sutaupytos energijos kiekį Sąjungoje.

Atsižvelgdama į dabartinės politikos faktus ir patirtį, Komisija kaip pagrindinį 2030 m. ES energetikos ir klimato politikos tikslą siūlo naują tikslinį rodiklį – ES išmetamą ŠESD kiekį sumažinti iki 40 %, palyginti su 1990 m. (šis tikslinis rodiklis būtų padalytas tiek sektoriams, kuriems taikoma ATPLS, tiek sektoriams, kuriems ji netaikoma⁸). Sektorių, kuriems ATPLS netaikoma, tikslinis rodiklis būtų paskirstytas valstybėms narėms (žr. toliau). Be minėto išmetamo ŠESD kiekio sumažinimo tikslinio rodiklio, Europos lygmeniu būtų nustatytas su juo susijęs bent 27 % atsinaujinančiosios energijos dalies tikslinis rodiklis, valstybėms narėms suteikiant laisvę nusistatyti nacionalinius tikslus. Klausimas, kaip iki 2030 m. kuo racionaliau sutaupyti energijos, bus išsamiau nagrinėjamas Energijos vartojimo efektyvumo direktyvos peržiūroje, kuri turi būti užbaigta 2014 m.

Valstybėms narėms suteikta didesnė laisvė bus derinama su tvirta Europos valdymo sistema, kad ES atsinaujinančiosios energijos ir energijos taupymo tikslų įgyvendinimas derėtų su nacionalinių ir Europos išmetamo ŠESD kiekio mažinimo tikslinių rodiklių siekimu ir atitiktų platesnius Europos energetikos politikos principus, įskaitant energijos vidaus rinkos veikimą bei tolesnę integraciją ir konkurencingos, saugios bei tvarios energetikos sistemos kūrimą.

2.1 Išmetamo ŠESD kiekio mažinimo tikslinis rodiklis

Komisija siūlo 2030 metams nustatyti tokį tikslinį rodiklį.– ES išmetamą ŠESD kiekį sumažinti 40 %, palyginti su 1990 m. Svarbu pažymėti, kad valstybių narių įgyvendinamos ir numatytos priemonės, skirtos dabartiniams išmetamo ŠESD kiekio mažinimo įpareigojimams įvykdyti, galios ir po 2020 m. Tikimasi, kad visapusiškai įgyvendinus šias priemones ir joms davus visus rezultatus išmetamas ŠESD kiekis sumažės 32 %, palyginti su 1990 m. Tam dar reikės pastangų, bet jau matyti, kad pasiūlytas 2030 m. tikslinis rodiklis yra pasiekiamas. Be abejo, padėtų reikės nuolat įvertinti atsižvelgiant į tarptautinį aspektą ir siekiant užtikrinti, kad Sąjunga ir toliau prie mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomikos eitų patirdama kuo mažiau išlaidų.

Dalis ES lygmens tikslinio rodiklio turi būti įgyvendinta sektoriuose, kuriems taikoma ATPLS, o kita dalis turi būti bendrai pasiekta valstybių narių sektoriuose, kuriems ta sistema netaikoma. Sektoriuose, kuriems taikoma ATPLS, iki 2030 m. išmetamas ŠESD kiekis turėtų būti sumažintas 43 %, o sektoriuose, kuriems ji netaikoma, – 30 % (abiem atvejais lyginama su 2005 m.). Kad sektoriuose, kuriems taikoma ATPLS, išmetamas ŠESD kiekis būtų reikiamai sumažintas, dabartinis metinis 1,74 % koeficientas, kuriuo mažinamas didžiausias šiuose sektoriuose leidžiamas išmesti ŠESD kiekis, po 2020 m. turės būti padidintas iki 2,2 %.

Bendros pastangos siekiant sektoriams, kuriems netaikoma ATPLS, nustatyto tikslinio rodiklio turi būti tinkamai ir laiku padalytos atskiroms valstybėms narėms. Šiuo metu jos

⁷ COM(2014) 14.

⁸ ATPLS sektoriui priklauso 11 000 stacionariųjų įrenginių, kurie susiję su elektros energijos bei pramonine gamyba ir naudoja daug energijos.

paskirstytos remiantis santykinu gerovės lygiu pagal BVP vienam gyventojui ir įpareigojimų apimtis labai įvairuoja – nuo išmetamo ŠESD kiekio sumažinimo 20 % iki jo padidinimo 20 %. Analizėje, kuria grindžiamas Komisijos poveikio vertinimas, numatytas ekonomiškai efektyvus pastangų paskirstymas valstybėms narėms. Joje patvirtinta, kad, nors bendros Sąjungos išlaidos sumažės iki minimumo, išlaidos ir investicijos bus santykinai didesnės mažesnes pajamas turinčiose valstybėse narėse, kadangi joms būdingas didesnis taršos anglies dioksidu intensyvumas, mažesnis energijos vartojimo efektyvumas ir mažesni investavimo pajėgumai. Pvz., analizėje nurodoma, kad valstybių, kurių BVP mažesnis už 90 % ES vidurkio, 2021–2030 m. skiriamos metinės investicijos turės maždaug 3 mlrd. EUR viršyti 2021–2030 m. padidėjusį ES vidurkį.

Todėl Komisija mano, kad pagal 2030 m. strategiją nustatant kiekvienos valstybės narės išmetamo ŠESD kiekio sumažinimo tikslinį rodiklį, reikėtų ir toliau atsižvelgti į minėtus paskirstomuosius veiksnius, kartu užtikrinant vidaus rinkos integralumą, pvz., energijos vartojimo efektyvumo ir energiją naudojančių gaminių aspektu. Kadangi būsimos investicijos yra labai svarbios, reikės ieškoti ir sprendimų, kaip pagerinti finansavimą (žr. toliau).

Komisija nemano, kad prieš tarptautines derybas verta siūlyti didesnę „sąlyginį tikslinį rodiklį“. Jei derybų rezultatai leistų Sąjungai užsibrėžti didesnę tikslinį rodiklį, tos papildomos pastangos galėtų būti kompensuotos suteikiant galimybę gauti tarptautinių kreditų.

2.2 ES lygmens atsinaujinančiosios energijos tikslinis rodiklis

Atsinaujinančioji energija ir toliau be galo svarbi pereinant prie konkurencingesnės, saugesnės ir tvaresnės energetikos sistemos. Šis perėjimas neįmanomas, jei nebus smarkiai padidinta atsinaujinančiosios energijos dalis. Kiek Europos Sąjungoje energija gali būti pagaminta iš atsinaujinančių energijos, tiek jie gali padėti sumažinti su energetikos prekėmis susijusios ES prekybos deficitą, taip pat pažeidžiamumą tiekimo sutrikimų ar iškastinio kuro kainų svyravimo atvejais. Išnaudojant atsinaujinančiosios energijos potencialą gali išaugti inovacinių technologijų sektorius, atsirasti darbo vietų naujuose sektoriuose, sumažėti oro tarša.

Sparčiai besiplečiantis atsinaujinančiosios energijos panaudojimas jau kelia problemų, visų pirma elektros energijos sistemai, kurią reikia pritaikyti prie vis mažiau centralizuotos gamybos ir gamybos iš kintančiųjų nekaupiamųjų šaltinių (saulės ir vėjo). Be to, daugumos atsinaujinančių energijos išteklių plėtojimas skatinamas įgyvendinant nacionalines paramos schemas – taip geriau atsižvelgiama į nacionalinius ir regioninius ypatumus, kita vertus, gali kilti kliūčių rinkos integracijai ir sumažėti ekonominis efektyvumas. Sparčiai besiplečiantis atsinaujinančių energijos išteklių panaudojimas taip pat turi poveikio kitų energetikos išteklių, kurie ir toliau bus svarbiausi ES energetikos sistemoje, konkurencingumui, ir mažina paskatas investuoti į gamybos pajėgumus, kurių prireiks pereinant prie konkurencingesnės, saugesnės ir tvaresnės energetikos sistemos (pvz., kaip alternatyvos atsinaujinančiajai energijai iš kintančiųjų nekaupiamųjų šaltinių).

Ateityje atsinaujinančiosios energijos privalumai turi būti išnaudojami kiek įmanoma atsižvelgiant į rinkos poreikius. ATLPS veikimas ir atsinaujinančiųjų energijos išteklių indėlis siekiant sumažinti išmetamą ŠESD kiekį yra glaudžiai susiję ir vienas kitą papildo. Norint pasiekti išmetamo ŠESD kiekio sumažinimo 40 % tikslinį rodiklį jau savaime atsinaujinančiosios energijos dalį ES reikia didinti bent iki 27 %. Todėl Komisija siūlo, kad šis procentinis dydis būtų ES tikslinis rodiklis – tiek ES suvartojamos energijos turėtų būti atsinaujinančioji energija. Tikslinis rodiklis būtų privalomas ES, bet neprivalomas atskiroms valstybėms narėms, tačiau valstybės narės pačios nusistatytų aiškius įsipareigojimus, atsižvelgdamos į tai, kad turi būti pasiektas bendras ES tikslinis rodiklis, ir į tai, kad jos dar turi pasiekti 2020 metams nustatytus tikslinius rodiklius. Šių naujųjų 2030 m. įsipareigojimų

peržiūra bus 3 skirsnyje aprašyto valdymo proceso dalis ir prireikus juos bus galima papildyti kitais ES veiksmams ir priemonėmis, kad būtų garantuotai pasiektas ES tikslinis rodiklis.

Šis ES tikslinis rodiklis bus tolesnių investicijų į atsinaujinančiąją energiją variklis, o tai reiškia, pvz., kad elektros energijos sektoriuje atsinaujinančiosios energijos dalis, kuri šiuo metu yra 21 %, 2030 m. turėtų būti mažiausiai 45 %. Skirtingai nei dabartinėje sistemoje, ES tikslinis rodiklis nebus išskaidytas į nacionalinius tikslinius rodiklius ES teisės aktais, todėl valstybės narės turės daugiau laisvės savo išmetamo ŠESD kiekio mažinimo tikslinius rodiklius pasiekti kuo mažesnėmis išlaidomis atsižvelgdamos į savo aplinkybes, energijos rūšių derinį ir atsinaujinančiosios energijos gamybos pajėgumus.

Komisija nemano, kad tikslinga nustatyti naujus atsinaujinančiosios energijos ar ŠESD išmetimo intensyvumo tikslinius rodiklius kuriai, naudotam transporto sektoriuje ar kituose subsektoriuose po 2020 m. Įvertinus, kaip iki minimumo sumažinti dėl netiesioginio žemės paskirties keitimo išmetamą ŠESD kiekį, paaiškėjo, kad pirmosios kartos biokuras neturi didelio poveikio mažinant transporto sektoriuje išmetamą anglies dioksido kiekį. Komisija jau pažymėjo, kad, pvz., maistinės kilmės biokurui gaminti po 2020 m. neturėtų būti skiriama viešoji parama⁹. Norint įveikti transporto sektoriui 2030 m. ir vėliau iškiliančius iššūkius, reikės įvairių atsinaujinančio kuro alternatyvų ir Transporto baltąja knyga grindžiamų tikslinių priemonių komplekso. Plėtojant politiką didžiausias dėmesys turėtų būti skiriamas transporto sistemos efektyvumo gerinimui, elektros energija varomų transporto priemonių tobulinimui ir naudojimui, antrosios ir trečiosios kartos biokurui ir kitam alternatyviam bei tvariam kurui, kurio pasirinkimas grindžiamas visumos ir integracijos principu. Šis siekis atitinka alternatyviojo kuro strategiją¹⁰, ir į ją turėtų būti atsižvelgta ateityje peržiūrint atitinkamus laikotarpiui po 2020 m. skirtus teisės aktus.

Valstybėms narėms suteikus didesnę laisvę, turėtų būti skiriama daugiau pastangų siekiant užbaigti kurti energijos vidaus rinką. Reikia patobulinti įvairias nacionalines paramos schemas, kad jos labiau derėtų su vidaus rinka, būtų ekonomiškai efektyvesnės ir suteiktų daugiau teisinio tikrumo investuotojams. Pasiekti Europos atsinaujinančiųjų energijos išteklių tikslinį rodiklį padės nauja valdymo sistema, grindžiama nacionaliniais konkurencingos, saugios ir tvarios energetikos planais, parengtais valstybių narių, kaip aprašyta toliau. Kai kurios valstybės narės 2030 metams ir vėlesniam laikotarpiui jau nusistatė plataus užmojo atsinaujinančiųjų energijos išteklių tikslus, kurie padės smarkiai pasistūmėti siekiant ES tikslinio rodiklio. Kiekviena valstybė narė užsibrėžė aiškų įsipareigojimą dėl atsinaujinančiosios energijos, nurodyma, kaip jis bus įvykdytas atsižvelgiant į būtinybę laikytis konkurencijos sąlygų ir valstybės pagalbos taisyklių, kad būtų išvengta rinkos iškreipimo ir užtikrintas ekonominis efektyvumas, kaip aprašyta 2.5 skirsnyje.

Tuo pat metu ES ir valstybėms narėms reikės toliau plėtoti politikos strategijas, kad būtų lengviau transformuoti energetikos infrastruktūrą, pastatyti daugiau tarpvalstybinių jungčių, kaupimo pajėgumų ir pažangiųjų tinklų, reikalingų siekiant užtikrinti saugų energijos tiekimą sistemoje, kurioje siūlomi didesni kiekiai atsinaujinančiosios energijos iš kintamųjų nekaupiamųjų šaltinių.

Tai reiškia, kad Atsinaujinančiųjų išteklių energijos direktyvą reikės atidžiai peržiūrėti ir pritaikyti laikotarpiui po 2020 m., kad ES turėtų galimybę užtikrinti, jog bus pasiektas 2030 m. ES tikslinis rodiklis. Reikės patobulinti ir biomasės politiką, kad kuo efektyviau naudojant biomasės išteklius būtų užtikrintai ir įrodomai sumažintas išmetamas ŠESD kiekis ir būtų sudarytos lygiateisės konkurencinės sąlygos įvairiems biomasės išteklių naudojimui

⁹ COM(2012) 595.

¹⁰ COM(2013) 17.

būdams statybų sektoriuje, popieriaus ir plaušienos pramonėje, biocheminių medžiagų ir energijos gamyboje. Tai turėtų apimti ir tausų žemės naudojimą, tvarų miškų valdymą laikantis ES miškų strategijos¹¹ ir netiesioginio žemės paskirties keitimo poveikio, susijusio su biokuru, mažinimą.

2.3 Energijos vartojimo efektyvumas

Didesnis energijos vartojimo efektyvumas yra esminis indėlis siekiant visų didžiųjų ES klimato ir energetikos politikos tikslų: didesnio konkurencingumo, tiekimo saugumo, tvarumo, perėjimo prie mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomikos. Dėl jo svarbos sutaria visos politinės šalys. ES energijos vartojimo efektyvumo tikslinis rodiklis nėra privalomas, o pažangą paskatino konkrečios Sąjungos ir nacionalinio lygmens politikos priemonės, be kita ko, skirtos namų ūkio ir pramonės prietaisams, transporto priemonėms ir esamiems pastatams. Energijos vartojimo efektyvumo direktyva grindžiama plačiau apimančiu požiūriu į energijos taupymą ES. Nors direktyvos perkėlimo į nacionalinę teisę terminas yra tik 2014 m. birželio mėn. (ir dar ne visos valstybės narės ją perkėlė), Taryba ir Europos Parlamentas paprašė atlikti įvertinimą po pirmojo 2014 m. pusmečio. Bus vertinama pažanga, padaryta siekiant 2020 m. tikslinio rodiklio. Šiuo metu prognozuojama, kad iki 20 % rodiklio šiek tiek pritrūks. Po peržiūros Komisija svarstys, ar būtina siūlyti iš dalies pakeisti Energijos vartojimo efektyvumo direktyvą.

Nors ši peržiūra būtina, kad būtų galima apibrėžti tikslus būsimos energijos taupymo politikos užmojus ir nustatyti jų įgyvendinimo priemones, ją atliekant bus remiamasi šį komunikatą pagrindžiančia analize, taip pat išmetamo ŠESD kiekio mažinimo ir atsinaujinančiosios energijos tiksliniais rodikliais bei tikslais. Energijos taupymas turėtų papildyti intensyvesnį atsinaujinančiosios energijos naudojimą valstybėse narėse remiantis jų planais sumažinti išmetamą ŠESD kiekį; planuose turėtų būti nustatytos ir energijos vartojimo efektyvumo didinimo nacionalinės priemonės. Komisijos analizės duomenimis, norint pasiekti 40 % išmetamo ŠESD kiekio sumažinimo tikslinį rodiklį, sutaupytos energijos kiekis iki 2030 m. turės padidėti maždaug iki 25 %.

Kai kuriuose sektoriuose, kaip antai pramonės ir keleivinių transporto priemonių, pastaraisiais metais pastebėta pažanga turi nesustoti, o kituose sektoriuose – būsto, kitų transporto rūšių ir elektros įrangos – reikės gerokai paspartinti tempą siekiant išnaudoti slypintį didelį potencialą. Tam reikės didelių investicijų į pastatų sektorių (kad sumažėtų eksploatavimo išlaidos), pagrindinių sąlygų ir informacijos, kuria būtų galima paskatinti vartotojus rinktis novatoriškus gaminius ir paslaugas, taip pat tinkamų finansinių priemonių, užtikrinančių, kad visi energijos vartotojai iš pokių gautų naudos.

ES turi toliau remti nacionalines pastangas plataus užmojo visoje ES galiojančiais energijos naudojimo efektyvumo standartais prietaisams, įrangai bei pastatams ir išmetamo CO₂ kiekio standartais transporto priemonėms. ES gamintojams vertėtų pasinaudoti vidaus rinkos masto ekonomijos galimybėmis, kurios gali jiems padėti išlaikyti pirmaujančią poziciją technologijų srityje.

Per peržiūrą bus taip pat svarstoma, kuris variantas yra tinkamiausias palyginamasis rodiklis 2030 m. tikslams apibrėžti: energijos vartojimo intensyvumo mažinimas visoje ekonomikoje ir ekonomikos sektoriuose ar energijos taupymas, ar šių dviejų variantų derinys.

¹¹ COM(2013) 659.

2.4 Apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos reforma

2012 m. Komisija paskelbė ataskaitą apie anglies dioksido rinkos funkcionavimą ir pasiūlė kelis variantus, kaip spręsti sukaupto apyvartinių taršos leidimų (ATL) pertekliaus problemą. Perteklius susidarė dėl ekonominės veiklos nuosmukio krizės metu, galimybių gauti tarptautinių kreditų ir, kiek mažiau, dėl sąveikos su kitomis klimato ir energetikos politikos kryptimis. 2012 m. Komisija pateikė pasiūlymą jį įgalinti 900 mln. ATL pardavimą aukcionuose nukelti į 2019–2020 m. Europos Parlamentas ir Taryba pritarė šiam pasiūlymui 2013 m. gruodžio mėn.

Tai jau didelis žingsnis pirmyn, tačiau, jei nebus rasta kitų ATLPS reformavimo priemonių, struktūrinis perteklius išliks iki pat prekybos laikotarpio po 2020 m. (4 etapo), o tai gali ir toliau kenkti šios sistemos koncepcijai, pagal kurią ji yra technologijų požiūriu neutralus, ekonomiškai efektyvus ir visą ES apimantis investavimo į mažo anglies dioksido kiekio technologijas veiksnys. Atsiliepdamos į Komisijos žaliąją knygą, suinteresuotosios šalys vieningai sutarė, kad ATLPS turėtų išlikti pagrindine priemone pereinant prie mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomikos. Kad ATLPS galėtų veiksmingai skatinti investicijas į mažo anglies dioksido kiekio technologijas visuomenei patiriant kuo mažiau išlaidų, reikia iš anksto priimti sprendimą, dėl kurio ATLPS vėl taptų patikimesne priemone. Komisija laikosi nuomonės, kad geriausias būdas to pasiekti yra 4 etapo prekybos pradžioje 2021 m. sukurti rinkos stabilumo rezervą. Lygiagrečiai su šiuo komunikatu¹² pateikiamas atitinkamas teisės akto pasiūlymas. Rinkos stabilumo rezervas padės automatiškai abiem kryptimis koreguoti aukcionuose parduotinų ATL tiekimą, remiantis iš anksto nustatytą taisyklių rinkiniu, pagerinti atsparumą rinkos sukrėtimams ir padidinti rinkos stabilumą. Nenumatyta jokia taisyklė, kuri leistų ATL tiekimą valdyti savo nuožiūra. Rezervu bus užtikrinta lanksti galimybė padidinti ATL tiekimą, jei staigiai laikinai padidėtų paklausa, sumažinant poveikį pramonei ir sektoriams, kurie pasižymi anglies dioksido nutekėjimo rizika.

Kadangi stabilumo rezervas pradėtų veikti tik 2021 m., būtinos specialios nuostatos, skirtos galimam tiekimui pikui suvaldyti 2020 m., kai ims grįžti trečiojo prekybos laikotarpio pabaigai atidėti ATL ir iškils kitų veiksmų, susijusių su perėjimu prie naujo prekybos laikotarpio.

2.5 Konkurencingumo integruotose rinkose užtikrinimas

Tiek elektros energijos, tiek dujų vidaus rinkos kūrimo užbaigimas išlieka neatidėliotinu Komisijos prioritetu. Konkurencinga ir integruota energijos vidaus rinka užtikrina būtinas sąlygas ir signalus dėl išlaidų, kurie būtini ekonomiškai efektyviai siekiant energetikos politikos tikslų.

Komisija neseniai priėmė gaires dėl viešojo intervencijos į elektros energijos rinkas siekiant kuo labiau sumažinti iškreipiamąjį poveikį¹³. Su energetika ir aplinka susijusios valstybės pagalbos gairės taip pat turi būti išplėtos, kad jose būtų teikiama pirmenybė labiau į rinką orientuotoms strategijoms, kuriose atsižvelgiama į besikeičiančią energetikos technologijų išlaidų struktūrą ir didėjančią išlaidų konkurencingumą vidaus rinkoje. 2020–2030 m. turėtų būti palaipsniui visiškai panaikintos subsidijos ištobulintoms energetikos technologijoms, įskaitant atsinaujinančiosios energijos. Bus vis dar leidžiama skirti subsidijas naujoms ir neišplėtotoms technologijoms, kurios turi didelio potencialo ekonomiškai efektyviai padidinti

¹² COM(2014) 20.

¹³ C(2013) 7243.

atsinaujinančiosios energijos kiekius. Komisija šiuo metu yra pradėjusi konsultacijas dėl valstybės pagalbos, susijusios su aplinka ir energetika, gairių iki 2020 m.¹⁴.

Energijos vidaus rinka pastaraisiais penkeriais metais padėjo stabdyti didmeninių energijos (ypač elektros energijos) kainų augimą, nors su jomis susijusios kietojo kuro išlaidos padidėjo. Dėl vis didesnės elektros energijos, pagamintos naudojant saulės ir vėjo energiją, kiekio, buvo linkusios mažėti didmeninės kainos, ypač regionuose, kur šie atsinaujinantieji energijos ištekliai sudaro didelę energijos išteklių dalį; dėl tos pačios priežasties augo mažmeninės rinkos kainos, nes paramos schemų išlaidos atiteko vartotojams. Be to, daugelyje valstybių narių mažmeniniam segmentui vis dar būdinga didelė rinkos koncentracija ir kainų reguliavimas, kurie labai mažina konkurenciją ir pasirinkimą vartotojams. Dujų ir elektros paskirstymas taip pat yra natūrali monopolija ir koncesijos turi būti taikomos remiantis nediskriminavimo ir konkurencijos principais.

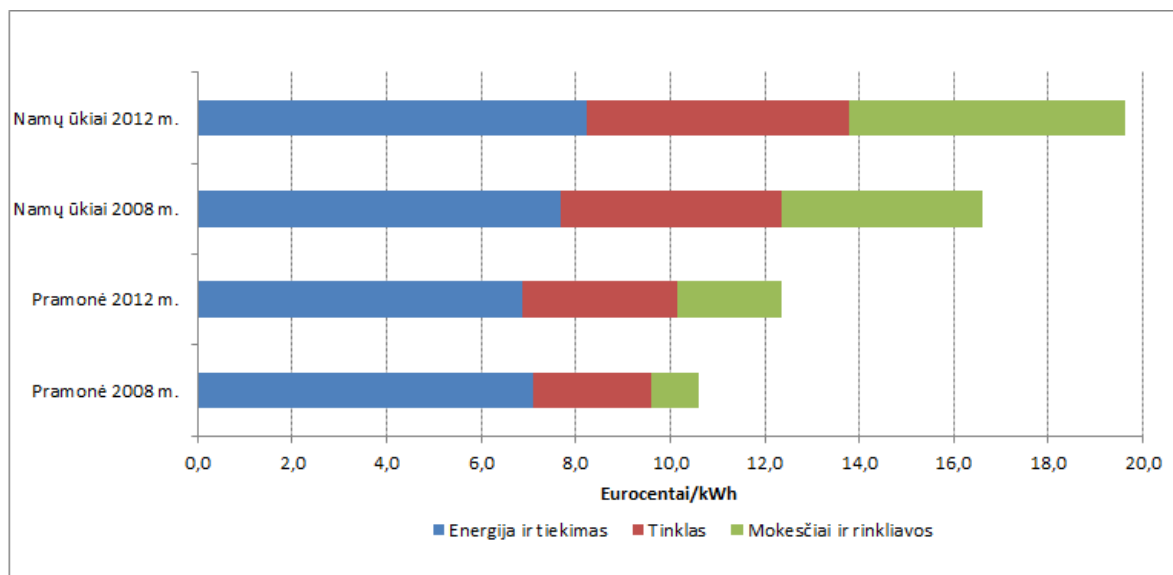
Didelė konkurencija vidaus rinkoje bus pagrindinė sąlyga iki 2030 m. sėkmingai siekiant visų Sąjungos energetikos politikos tikslų. Konkurencijos sąlygomis atsiras galimybių išlaikyti stabilias energijos kainas įmonėms ir namų ūkiams. Sukūrus visiškai integruotą ir konkurencingą energijos rinką iki 2030 m. būtų galima sutaupyti 40–70 mlrd. EUR (palyginti su šiandiena). Kad vartotojai galėtų išnaudoti visus valstybės nereguliuojamos energijos rinkos privalumus, elektros energijos ir dujų mažmeninės rinkos turi tapti dinamiškesnėmis ir konkurencingesnėmis. Vartotojams reikia suteikti galimybę kontroliuoti savo suvartojimo rodiklius ir laisvę pasirinkti energetikos paslaugų tiekėjus arba patiems gaminti tvirtą energiją. Komisija ir toliau stebės koncentraciją mažmeninėse ir didmeninėse elektros energijos ir dujų rinkose ir užtikrins veiksmingą antimonopolinę politiką ir įmonių jungimosi kontrolę.

2 suvestinių faktų laukas. 2008–2012 m. ES namų ūkių ir pramoniniams vartotojams galiojusių mažmeninių elektros energijos kainų svertinio vidurkio pokyčiai

2008–2012 m. dujų ir elektros energijos kainos (įskaitant mokesčius ir rinkliavas) pramoniniams vartotojams išaugo atitinkamai 3,3 ir 15 %, o namų ūkiams – 13,6 ir 18 %.

¹⁴

http://ec.europa.eu/competition/consultations/2013_state_aid_environment/index_en.html

Šaltinis – Eurostatas. Namų ūkių atveju įskaityti mokesčiai, pramonės atveju neįskaitytas PVM ir kiti susigrąžinamieji mokesčiai, kitos pramonei taikomos lengvatos neįtrauktos (nėra duomenų).

Mokesčiai ir rinkliavos sudaro apie 30 % galutinių elektros energijos kainų namų ūkiams (2008 m. sudarė 26 %) ir apie 18 % pramoniniams vartotojams. Pramonei tenkančių elektros energijos išlaidų dalis, kurią sudaro mokesčiai ir rinkliavos, tuo laikotarpiu padidėjo 127 % (išreikšta ES svertiniu vidurkiu). (Nors nuoseklių nacionalinių duomenų nėra, kelios valstybės narės plačiai taikė mokesčių ir rinkliavų lengvatas.) Pamatinės energijos kainos namų ūkiams bei pramoniniams vartotojams išliko santykinai stabilios ir sudarė apie pusę visų elektros energijos išlaidų, o likusią elektros energijos išlaidų dalį sudarė pamatinės tinklo išlaidos.

Kiekvienas iš įvairių elektros energijos išlaidų komponentų labai skiriasi skirtingose valstybėse narėse, o tai tikras iššūkis energijos vidaus rinkai. Pvz., 2012 m. namų ūkiams galiojusių elektros energijos kainų dalis, kurią sudarė mokesčiai ir rinkliavos, įvairavo nuo 5 iki 56 %.

2.6 Visiems vartotojams įperkama energija konkurencinėmis sąlygomis

Energija svarbi valstybių narių ekonomikos konkurencingumui, nes ji turi poveikio pramonės gamybos ir paslaugų teikimo išlaidoms, taip pat namų ūkių perkamajai galiai. Pastaraisiais keleriais metais išaugo energijos kainų skirtumai tarp ES ir daugelio jos ekonominių partnerių. Dėl skalūnų dujų išteklių JAV smarkiai sumažėjo gamtinių dujų ir iš jų pagamintos elektros energijos kainos. Kainų skirtumai tarp ES ir tokių valstybių, kaip Kinija bei Korėja, nedidėja, bet padėtis ES tebėra mažiau palanki. Dėl tokių energijos kainų skirtumų gali sumažėti gamyba ir investicijos, kitur nukrypti pasaulinės prekybos srautai, nebent tie skirtumai bus kompensuoti didinant energijos vartojimo efektyvumą.

Itin didelė grėsmė kyla tarptautiniu lygmeniu konkuruojantiems pramonės sektoriams, kurių didelę išlaidų dalį sudaro išlaidos energijai. Tuo pat metu ES gamyba pasižymi nedidelėmis įrenginių eksploatavimui suvartojamos energijos išlaidomis, palyginti su produkcija ir pridėtine verte. Tą visų pirma lemia maža energijos suvartojimo pramoninei gamybai intensyvumas ir pirmenybės teikimas didesnės pridėtinės vertės gaminiais. Gamybos sektoriai į energijos kainų augimą atsiliepė sumažindami ilgalaikį energijos vartojimo intensyvumą ir taip išlaikė santykinai gerą poziciją. Tačiau nuo 2005 m. vis dėl to vyko persitvarkymas, palankesnis sektoriams su mažesnėmis energijos išlaidomis. Kalbant apie JAV ir ES pozicijas, nors JAV pagerino energijos prekybos balansą, didesnių ES ir JAV

prekybos prekėmis balanso ar gamybos pramonės visos struktūros pokyčių dar neįvyko. Tai nereiškia, kad tokių pokyčių neįvyks, jei dar didės energijos kainų skirtumai, ypač turint omenyje, kad energijos vartojimo efektyvumo didėjimas gali sulėtėti.

Energijos kainų ir išlaidų analizės (paskelbtos drauge su šiuo komunikatu)¹⁵ rodo, kad būta nedidelio poveikio ES konkurencingumui; tas poveikis gali būti tiesiogiai siejamas su didesniu energijos vartojimo efektyvumu, kurį paskatino padidėjusios energijos kainos ir anglies dioksido kaina (ATLP kontekste). Tačiau skirtinguose sektoriuose rezultatai nevienodi ir netiesioginis poveikis, kaip antai elektros energijos išlaidų padidėjimas, turėjo poveikio aktyviems intensyviai elektros energiją vartojantiems subjektams, pvz., aliuminio gamintojams. Dabartinė politinė nuostata užkirsti kelią anglies dioksido nutekėjimui, kaip antai nemokamų ATL skyrimas pagal ATLPS, taip pat davė rezultatų. Visi ateities scenarijai rodo, kad bus energijos kainų didėjimo veiksniai. Iš jų galima paminėti būtinybę pakeisti pasenusią infrastruktūrą, iškastinio kuro kainų didėjimo tendencijas, dabartinės klimato ir energetikos politikos įgyvendinimą ir padidėjusios anglies dioksido kainos poveikį.

Taigi būtų apdairu iki 3 etapo prekybos pabaigos toliau taikyti esamą politikos strategiją tiems pramonės sektoriams, kuriuose kyla didžiausia anglies dioksido nutekėjimo rizika. Todėl Komisija ketina atitinkamam reguliavimo komitetui pasiūlyti sprendimo dėl sektorių, kuriuose esama anglies dioksido nutekėjimo rizikos, sąrašo peržiūros projektą, kuriame būtų išlaikyti dabartiniai kriterijai ir esamos prielaidos. Taip būtų užtikrintas sąrašo sudėties tęstinumas. Kol kitose išsivysčiusiose valstybėse nesimta lygiaverčių pastangų, panašios politikos (įskaitant patobulintą ir tikslingesnę nemokamų ATL skyrimo sistemą) reikės ir po 2020 m., kad būtų užtikrintas intensyviai energiją naudojančių Europos sektorių konkurencingumas. Komisija toliau stebės, kaip taikomos dabartinės su anglies dioksido nutekėjimu susijusios taisyklės ir kitos atitinkamos šios strategijos įgyvendinimo priemonės, atsižvelgdama į bendrą ekonominę padėtį ir tarptautinių derybų dėl klimato rezultatus.

2.7 Energijos tiekimo saugumo didinimas

Energijos tiekimo saugumas reiškia užtikrinti pastovų pakankamą energijos tiekimą iš visų šaltinių visiems vartotojams. Kabėdama apie iškastinį kurą, Tarptautinė energetikos agentūra prognozuoja, kad ES vis labiau priklausys nuo naftos importo – šiandien nafta sudaro 80 %, o 2035 m. sudarys daugiau kaip 90 % kuro importo. Panašiai ir su dujomis – manoma, kad priklausomybė nuo importo išaugs nuo 60 % iki daugiau kaip 80 %. Dėl didėjančios pasaulinės energijos paklausos ir nepakankamos konkurencijos ES energijos rinkose laikosi didelės žaliavų kainos. 2012 m. Europos naftos ir dujų importo išlaidos siekė daugiau kaip 400 mlrd. EUR, t. y. apie 3,1 % ES BVP, palyginti su vidutiniškai 180 mlrd. EUR kasmet 1990–2011 m. Dėl to padidėjo ES pažeidžiamumas tiekimo sutrikimo ir energijos kainų svyravimo atvejais.

Sąjungos tiekimo saugumo didinimo politiką turi sudaryti trys kryptys. Pirma, mažėjant naftos ir dujų gamybai tampa būtina plačiau naudoti tvarius vietinius energijos išteklius. Tai gali būti atsinaujinantys energijos ištekliai, vietiniai tradicinio ir netradicinio iškastinio kuro (visų pirma gamtinių dujų) rezervai ir branduolinė energija, priklausomai nuo valstybės narės pasirinkto energijos rūšių derinio ir laikantis integruotos rinkos bei neiškreiptos konkurencijos principų. Kai naudojami vietiniai ištekliai, reikėtų laikytis esamų Sąjungos teisės aktų ir tarptautinių įsipareigojimų, pvz., G20 priimtų nuostatų dėl laipsniško subsidijų iškastiniam

¹⁵ COM(2014) 21, SWD(2014) 19, SWD(2014) 20.

kurui panaikinimo. Drauge su šiuo komunikatu Komisija parengė saugaus ir aplinką tausojančio skalūnų dujų naudojimo strategiją¹⁶.

Antra, valstybės narės turi bendrai veikti siekdamos įvairinti iškastinio kuro importo šalis ir trasas. Energijos rinkų konkurencija taip pat turi būti didinama labiau liberalizuojant ir galutinai įgyvendinant energijos vidaus rinką, įskaitant energijos transporto infrastruktūros (taip pat ir tarpvalstybinių jungiamųjų linijų) kūrimą; tai galėtų būti veiksmingesnė tiekimo užtikrinimo priemonė nei parama vidaus gamybos pajėgumams. Įgyvendinus pagal Energetikos infrastruktūros reglamentą patvirtintus bendros svarbos projektus daugumai valstybių narių pavyktų pasiekti, kad 10 % įrengtų gamybos pajėgumų sudarytų jungiamosios linijos, kaip sutarta 2002 m.

Trečia, reikia didesnių pastangų, kad būtų sumažintas energijos vartojimo ekonomikoje intensyvumas ir sutaupyta energijos pagerinus pastatų, gaminių ir procesų energinį efektyvumą. 2014 m. peržiūrėjus energijos taupymo politiką bus aiškiau, kokių veiksmų ir tikslų reikia šioje srityje.

3. 2030 M. STRATEGIJAI TAIKYTINAS EUROPOS LYGMENS VALDYMAS

3.1 Konkurencingos, saugios ir tvarios energetikos nacionaliniai planai

Nors valstybėms narėms reikia laisvės pasirinkti politiką, kuri geriausiai dera su jų energijos rūšių deriniais ir prioritetais, ši laisvė neturi prieštarauti tolesnei rinkos integracijai, konkurencijos didinimui ir Sąjungos lygmens klimato ir energetikos tikslų įgyvendinimui.

Komisijos nuomone, laikotarpiui po 2020 m. reikia supaprastinti ir sujungti kai kurias esamas ataskaitų apie atsinaujinančiąją energiją, energijos vartojimo efektyvumą ir išmetamo ŠESD kiekio mažinimą teikimo procedūras ir parengti bendrą su valstybėmis narėmis valdymo tvarką. Atitinkami tiksliniai rodikliai bus pasiekti derinant Sąjungos priemones ir nacionalines priemones, aprašytas valstybių narių nacionaliniuose konkurencingos, saugios ir tvarios energetikos planuose, kuriais bus

- užtikrintas ES politinių klimato ir energetikos tikslų įgyvendinimas,
- labiau suderintos valstybių narių strategijos,
- skatinama tolesnė rinkos integracija ir konkurencija,
- suteiktas tikrumas investuotojams laikotarpiui po 2020 m.

Šiuose planuose turėtų būti aiškiai nustatyta, kaip įgyvendinti vietos lygmens tikslus, susijusius su išmetamo ŠESD kiekio mažinimu sektoriuose, kuriems netaikoma ATLPS, su atsinaujinančiąja energija, energijos taupymu, tiekimo saugumu, moksliniais tyrimais bei inovacijomis ir kitais svarbiais aspektais, kaip antai branduolinė energija, skalūnų dujos, anglies dioksido surinkimas ir saugojimas. Turėtų būti aiškiai užsibrėžta investuotojams suteikti daugiau tikrumo ir skaidrumo, padidinti planų nuoseklumą, pagerinti ES vykdomą koordinavimą ir priežiūrą, įskaitant įvertinimą, kaip šie planai dera su Sąjungos lygmens klimato ir energetikos tikslais, taip pat siekti pažangos įgyvendinant energijos vidaus rinkos tikslus ir valstybės pagalbos gaires. Reikia aiškos valdymo struktūros, numatant, kad Komisija reguliariai vertins šiuos bendruosius valstybių narių planų aspektus ir prireikus teiks rekomendacijas.

Galima numatyti tris šio proceso įgyvendinimo etapus:

¹⁶ COM(2014) 23, C(2014) 267.

1 etapas: Komisija parengtų išsamias naujo valdymo proceso vykdymo ir nacionalinių planų turinio gaires.

Bus svarbu apibrėžti planų taikymo sritį, tikslus ir pagrindines jų įgyvendinimo sąlygas. Planų turinys turėtų apimti svarbius konkurencingos, saugios ir tvarios energetikos sistemos aspektus, iš jo turėtų matytis jų indėlis įgyvendinant ES lygmens klimato ir energetikos tikslus. Visų pirma planuose turėtų būti atsižvelgiant į esamus Sąjungos teisės aktus ir politiką aprašyta, kaip valstybės narės iki 2030 m. ketina pasiekti būtinus išmetamo ŠESD kiekio mažinimo rodiklius ir kokius atsinaujinančiosios energijos bei energijos taupymo rodiklius jos ketina pasiekti iki to laiko. Be to, planuose turėtų būti aprašyta su nacionaliniu energijos rūšių deriniu susijusios nuostatos, pvz., dėl naujų branduolinių pajėgumų, anglies dioksido surinkimo ir saugojimo, perėjimo prie mažesnio anglies dioksido intensyvumo kuro, vietinių energijos išteklių naudojimo, infrastruktūros projektų, kaip antai naujų jungiamųjų linijų, nacionalinių apmokestinimo ir paramos schemų, kurios turi tiesioginio arba netiesioginio poveikio, pažangių tinklų kūrimo ir kt.

2 etapas: Laipsniškas valstybių narių planų rengimo procesas

Konsultacijos su kaimyninėmis šalimis turėtų būti esminė planų rengimo sąlyga. Turėtų būti skatinamos regioninės strategijos (pvz., apimančios regionines elektros energijos įmonių grupes), nes jos padėtų didinti rinkos integraciją bendrais sprendimais dėl atsinaujinančiosios energijos naudojimo, rinkos balansavimo, adekvačia gamyba ir jungiamųjų linijų tiesimu. Valstybių narių bendradarbiavimas taip pat padėtų padidinti ekonominę investicijų efektyvumą ir tinklo stabilumą.

3 etapas: Valstybių narių planų ir įsipareigojimų vertinimas

Trečiuoju etapu Komisija imtųsi peržiūrėti nacionalinius planus įvertindama, ar individualių valstybių narių veiksmų ir įsipareigojimų pakanka Sąjungos klimato ir energetikos tiksliniams rodikliams pasiekti. Jei nusprendžiama, kad planas nepakankamas, pradedamas išsamesnis laipsniškas bendradarbiavimo su ta valstybe nare procesas, kurio tikslas – pagerinti plano turinį.

Komisija apskritai mano, kad nacionaliniai planai turi būti pradėti vykdyti dar gerokai prieš 2020 m., kad būtų galima laiku orientuoti 2020–2030 m. valstybių narių veiksmus ir paskatinti investicijas. Reikėtų numatyti, kad planai bent kartą per laikotarpį iki 2030 m. būtų atnaujinti atsižvelgiant į besikeičiančias aplinkybes, bet nepamirštant ir teisėtų investuotojų lūkesčių.

Nors bus akivaizdžių sąsajų ir papildomumo tarp šio valdymo proceso ir pagal Europos semestro reikalavimus pateiktų nacionalinių politikos strategijų, Komisija mano, kad dėl specifinio energetikos ir klimato sričių pobūdžio ir skirtingų įgyvendinimo laikotarpių šie du procesai, nors ir papildantys vienas kitą, turi būti vykdomi atskirai. Jei numatytas bendradarbiavimo metodas pasirodys neveiksmingas, valdymo struktūrą vėliau gali tekti nustatyti teisės aktais. Atsižvelgdama į Europos Parlamento, valstybių narių ir suinteresuotųjų šalių nuomonę Komisija parengs tokio valdymo struktūros pasiūlymus.

3.2 Konkurencingos, saugios ir tvarios energetikos rodikliai ir tikslai

Nors padidinus atsinaujinančiosios energijos dalį ir įgyvendinus efektyvesnę energetikos sistemą padidės ir konkurencingumas, ir energijos tiekimo saugumas (nekalbant jau apie teigiamą poveikį išmetamam ŠESD ir kitų teršalų kiekiui), šių priemonių nepakaks, kad iki 2030 m. būtų užtikrinta pakankama pažanga siekiant visų šių tikslų aspektų. Norint įvertinti ilgalaikę pažangą ir būsimos politinės intervencijos poreikį, reikia nustatyti pagrindinius rodiklius ir vykdyti sistemingą jų stebėseną. Šie rodikliai:

- energijos kainų skirtumai tarp ES ir jos pagrindinių prekybos partnerių; jie stebimi pagal energijos kainų ir išlaidų ataskaitas;
- energijos importo šaltinių įvairinimas laikotarpiu iki 2030 m. ir tuo pačiu laikotarpiu suvartojamos energijos dalis, kurią sudaro vietiniai energijos ištekliai;
- pažangūs tinklai ir jungtys tarp valstybių narių, visų pirma tų, kurioms blogiausiai sekasi pasiekti valstybių narių sutartą tikslą užtikrinti, kad 10 % arba daugiau įrengtų gamybos pajėgumų sudarytų elektros energijos jungtys;
- ES energijos rinkų jungimas tarpusavyje, grindžiamas dujų ir elektros energijos rinkų liberalizavimu, kuris jau įgyvendintas ES teisės aktais;
- konkurencija ir koncentracija energijos rinkose nacionaliniu bei regioniniu lygmenimis ir tuose regionuose, kuriuose palankus jungimas didmeniniu lygmeniu;
- technologinės inovacijos (MTTP išlaidos, technologijų konkurencingumas, palyginti su trečiosiomis šalimis).

Komisija rengs reguliarias ataskaitas apie šiuos rodiklius ir, prireikus, su jais susijusias priemones.

4. PAGRINDINĖS SUSIJUSIOS POLITIKOS SRITYS

4.1 Transportas

Transporto baltojoje knygoje¹⁷ nustatytas tikslas iki 2050 m. sumažinti transporto sektoriuje išmetamą ŠESD kiekį 60 %, palyginti su 1990 m., o iki 2030 m. – maždaug 20 %, palyginti su 2008 m. 1990–2007 m. išmetamas ŠESD kiekis padidėjo 33 %, bet paskui buvo pažabotas didelių naftos kainų, didesnio keleivinių automobilių energinio efektyvumo ir lėtesnio judumo augimo. Tikimasi, kad ši tendencija išsilaikys iki 2020 m., tačiau po to reikės didesnių pastangų siekiant baltojoje knygoje nustatytų tikslinių rodiklių.

Norint toliau mažinti transporto sektoriuje išmetamą teršalų kiekį, reikės laipsniškai pertvarkyti visą transporto sistemą geriau tarpusavyje integruojant įvairias transporto rūšis, plačiau išnaudojant ne kelių transporto alternatyvas, pažangiomis transporto sistemomis geriau valdant eismo srautus, kuriant novatoriškas variklių bei navigacijos technologijas bei alternatyvų kurą ir juos panaudojant. Tam reikės modernios ir suderintos infrastruktūros ir pažangesnio naudojimosi ja įkainojimo. Valstybės narės taip pat turėtų apsvarstyti, kaip kuro ir transporto priemonių apmokestinimas galėtų padėti remti transporto sektoriuje išmetamo ŠESD kiekio mažinimo priemones remiantis Komisijos pasiūlymu dėl energetikos produktų apmokestinimo¹⁸.

Tarptautiniu lygmeniu ES turėtų aktyviai dalyvauti Tarptautinės civilinės aviacijos organizacijos veikloje, kuria siekiama iki 2016 m. sukurti visuotinį rinka grindžiamą mechanizmą, kuris aviacijos sektoriuje veiktų nuo 2020 m. Kalbant apie jūrų sektorių, Komisija įgyvendins šio sektoriaus integravimo į ES išmetamo ŠESD kiekio mažinimo politiką¹⁹ ir bendradarbiaus su Tarptautine jūrų organizacija ieškodama visuotinio metodo, padėsiančio pasiekti būtinus teršalų mažinimo rodiklius tinkamiausiomis priemonėmis.

¹⁷ COM(2011) 144.

¹⁸ COM(2011) 169.

¹⁹ COM(2013) 479.

4.2 Žemės ūkis ir žemės naudojimas

Žemės ūkio, žemės paskirties keitimo ir miškų sektoriai turi daugybę funkcijų – maisto, pašarų, žaliavų ir energijos gamybos, aplinkos kokybės didinimo ir klimato kaitos poveikio švelninimo bei prisitaikymo prie jos. Šie sektoriai drauge tiek išmeta ŠESD, tiek jas pašalina iš atmosferos. Pvz., gyvulininkystė ir trąšų naudojimas siejamas su teršalų išmetimu, o ganyklų valdymas arba agrarinės miškininkystės priemonės gali padėti pašalinti CO₂ iš atmosferos.

Šiuo metu šis teršalų išmetimas ir pašalinimas reglamentuojami įvairių ES klimato politikos aspektų nuostatomis. Žemės ūkio sektoriuje išmetami teršalai, išskyrus CO₂, yra reglamentuojami Sprendimu dėl pastangų pasidalijimo, o su žemės naudojimu ir miškų ūkiu susiję CO₂ išmetimas ir CO₂ šalinimas neįtraukti į ES vidaus tikslinius rodiklius, bet numatyti tarptautiniuose įsipareigojimuose. Siekiant, kad visi sektoriai ekonomiškai efektyviai prisidėtų prie klimato kaitos poveikio švelninimo pastangų, žemės ūkis, žemės naudojimas, žemės paskirties keitimas ir miškų ūkis turėtų būti įtraukti į 2030 m. išmetamo ŠESD kiekio mažinimo tikrinį rodiklį. Bus atliekama nauja analizė siekiant įvertinti klimato kaitos poveikio švelninimo potencialą ir rasti tinkamiausią politinę strategiją, kurią būtų galima panaudoti, pvz., būsimame išmetamam ŠESD kiekiui reglamentuoti skirtingame Sprendime dėl pastangų pasidalijimo sektoriuose, kuriems netaikoma ATLPS, arba pagal aiškiai atskirtą modelį, arba abiem būdais. Papildomos politikos priemonės taip pat turėtų būti grindžiamos ekologizavimo srities patirtimi, įgyta įgyvendinant bendrą žemės ūkio politiką, ir derėti su kitomis Sąjungos politikos sritimis.

4.3 Anglies dioksido surinkimas ir saugojimas (CCS)

Intensyviai energiją naudojančiuose ir intensyviai anglies dioksidą išmetančiuose sektoriuose išmetamas ŠESD kiekis turi smarkiai sumažėti, kad būtų suderinamas su ilgalaikiu ES išmetamo ŠESD kiekio mažinimo tikslu. Kadangi jau pamažu pasiekiamos teorinės efektyvumo ribos ir kai kuriuose sektoriuose neįmanoma išvengti su juose vykdomais procesais susijusio ŠESD išmetimo, CCS gali būti vienintelė galimybė dideliu mastu ilgalaikėje perspektyvoje sumažinti pramoninių procesų metu tiesiogiai išmetamą ŠESD kiekį. Todėl didesnės pastangos MTTP srityje ir komercinis CCS technologijų demonstravimas bus labai reikšmingi artimiausią dešimtmetį, kad šis metodas galėtų būti pradėtas taikyti iki 2030 m. Toliau plačiai naudodama aukcionuose gautas pajamas ES turės taikyti paramos sistemą.

Elektros energijos sektoriuje elektros energiją gaminant iš iškastinio kuro CCS galėtų būti pagrindinė technologija, kuri būtų tiek bazinės apkrovos, tiek balansavimo pajėgumų veiksnys elektros energijos sistemoje, kurioje vis didėja kintamos nekaupiamosios atsinaujinančiosios energijos dalis. Valstybės narės, kurios turi iškastinio kuro rezervus ir (arba) tokį energijos rūšių derinį, kurio didelę dalį sudaro iškastinis kuras, turėtų remti CCS technologiją etape iki jos pateikimo į rinką, kad iki kito dešimtmečio vidurio būtų galima sumažinti išlaidas ir sudaryti sąlygas ją įdiegti komerciniais pagrindais. Tai turi apimti tinkamą CO₂ saugojimo ir gabenimo infrastruktūrą, kuriai galėtų būti panaudotos ES lėšos, pvz., pagal Europos infrastruktūros tinklų priemonę ir galimą vėlesnį jos pakaitalą.

4.4 Inovacijos ir finansai

Pagal 2020 m. strategiją įgyvendinamas Europos strateginis energetikos technologijų planas padėjo visoje Sąjungoje padidinti metines investicijas į MTTP nuo 3,2 iki 5,4 mlrd. EUR ir jį ketinama paversti bendru integruotu veiksmų planu, pagal kurį būtų orientuojamos investicijos ateityje. 2014–2020 m. didės Sąjungos investicijos į energetikos ir klimato srities mokslinius tyrimus ir technologinę plėtrą ir pagal Sąjungos naują mokslinių tyrimų ir

inovacijų programą „Horizontas 2020“ beveik 6 mlrd. EUR bus skirta energijos vartojimo efektyvumui, saugioms bei švarioms mažo anglies dioksido kiekio technologijoms ir pažangiems miestams bei gyvenvietėms. Daugiau lėšų bus skiriama finansinėms priemonėms, viešoms ir privačioms partnerystėms ir mažųjų bei vidutinių įmonių projektams.

Tačiau ES turės padidinti mokslinių tyrimų ir inovacijų politikos pastangas remti klimato ir energetikos strategiją po 2020 m. Remiantis pagal dabartinį Europos strateginį energetikos technologijų planą padaryta pažanga jau reikia pradėti galvoti, kaip tai padaryti ir kaip susidėlioti prioritetus. Ypač įdėmiai turėtų būti svarstoma, kaip kuo greičiau sumažinti mažo anglies dioksido kiekio technologijų (atsinaujinančiosios energijos, energijos vartojimo efektyvumo ir mažo anglies dioksido kiekio pramoninių procesų įvairiuose sektoriuose) išlaidas ir kaip paspartinti šių technologijų įsisavinimą rinkoje. Tam reikėtų didinti investicijas į didelio masto demonstracinius pavyzdžius, stimuliuoti novatoriškų technologijų paklausą ir užtikrinti tinkamas reguliavimo sistemas bendroje rinkoje. Yra duomenų, kad naujosios energetikos technologijoms tobulėjant išlaidos gali sumažėti 30–80 %.

Šiuo tikslu galima būtų pajamas, gautas įgyvendinant ATLPS, panaudoti finansuojant mažo anglies dioksido kiekio technologijų demonstracinius projektus, skirtus, pvz., atsinaujinančiajai energijai ir energijos vartojimo efektyvumui, ir pasinaudojant Europos investicijų banku sutelkti daugiau privačių investicijų. Pramonės sektorių parengti mažo anglies dioksido kiekio technologijų veiksmų planai aiškiai atskleidė poreikį kurti ir plačiu mastu demonstruoti inovacinius mažo anglies dioksido kiekio pramoninius procesus ir naujus didelės pridėtinės vertės gaminius, pagamintus naudojant mažo anglies dioksido kiekio technologijas. Todėl remiantis Sąjungos inovacijų ir pramonės politika bus nagrinėjama galimybė išplėsti NER300 sistemą, kuri galėtų būti priemone iš ATLPS sistemos gautas pajamas nukreipti į novatoriškų mažo anglies dioksido kiekio technologijų demonstravimą pramonės ir elektros energijos gamybos sektoriuose. Dalis aukcionuose gautų pajamų taip pat galėtų būti panaudotos remiant naujas išmetamo ŠESD kiekio mažinimo priemonės, pvz., nacionalinių atsinaujinančiosios energijos gamybos skatinimo schemų jungimą ir derinimą arba jungčių išplėtimą ir pažangių tinklų kūrimą, daugiausia paramos skiriant toms valstybėms narėms, kurių investiciniai pajėgumai mažiausi.

Akivaizdu, kad naujai sutartos Sąjungos programos dėl atsinaujinančiosios energijos vartojimo skatinimo ir dėl mažiausio energijos vartojimo efektyvumo lygio atveria valstybėms narėms naujų galimybių. 2014–2020 m. ES lėšų galima skirti iš Europos struktūrinių ir investicinių fondų, kuriuose ne mažiau kaip 23 mlrd. EUR rezervuota perėjimo prie mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomikos teminiam tikslui. Tai reiškia daug didesnę ES paramą didelio masto atsinaujinančiųjų energijos išteklių panaudojimui, energijos vartojimo efektyvumui, mažo anglies dioksido kiekio technologijomis grindžiamam miestų transportui ir pažangių tinklų sprendimams ES. Daug daugiau dėmesio turėtų būti skiriama naujų finansinių priemonių kūrimui ir panaudojimui (arba jau esamų rekapitalizavimui) siekiant suteikti pasitikėjimo investuotojams, kad viešuosius finansus būtų galima veiksmingiau panaudoti privačiam kapitalui sutelkti.

Taip pat jau būtina pradėti svarstyti priemones, kurios laikotarpiu po 2020 m. padės spręsti su klimatu ir energetika susijusias problemas, įskaitant išlaidų skirtumų poveikį valstybėms narėms, aprašytą 2.1 skirsnyje. Taip pat bus svarbu plėtoti finansų inžineriją ir palengvinti mažųjų bei vidutinių įmonių galimybes gauti lėšų. Šios priemonės turėtų padėti regioninėms ir vietos valdžios institucijoms investuoti į mažo anglies dioksido kiekio technologijas ir jas panaudoti – kaip pavyzdį būtų galima paminėti dabartinę Europos pažangiųjų miestų iniciatyvą, pagal kurią bus remiami miestai ir regionai, plataus užmojo novatoriškomis tvaraus

energijos naudojimo ir tvarios gamybos priemonėmis siekiantys iki 2020 m. 40 % sumažinti išmetamą ŠESD kiekį²⁰.

5. TARPTAUTINIS KONTEKSTAS

Naujojoje 2030 m. strategijoje turi būti atsižvelgta į dabartinę tarptautinę padėtį ir tikėtinus pokyčius. Energetikos srityje vyksta toli siekiančių pokyčių. Akivaizdu, kad iki 2030 m. pasaulinė energijos paklausa labai padidės, ypač Azijoje; manoma, kad smarkiai išaugs angliavandenilių importas į tokias šalis, kaip Kinija ir Indija. Tikimasi, kad dalis paklausos bus patenkinta iš naujų išteklių, atsiradusių pritaikius pažangias technologijas (priekrančių vėjo jėgainės, veiksmingesnius gavybos metodus, netradicinius energijos šaltinius) ir išplėtus geografinę gamybos ir prekybos maršrutų (visų pirma suskystintų gamtinių dujų) įvairovę. Šie pokyčiai smarkiai veikia energijos prekybos srautus bei energijos kainas ir jie smarkiai atsilieps ES dėl jos didelės priklausomybės nuo importo. Tuo pat metu energijos srautų globalizavimas ir padidėjusi tarptautinių dalyvių įvairovė reiškia impulsą kurti naują pasaulinę reguliavimu grindžiamą energetikos valdymo strategiją.

Tarptautinių Sąjungos partnerių pastangos mažinti išmetamą ŠESD kiekį labai skiriasi. Principu „iš apačios į viršų“ grindžiamas Kopenhagos ir Kankūno įsipareigojimų procesas buvo didelis, nors ir ne adekvatus, žingsnis link labiau integracinio režimo – Kinija, Indija, Brazilija, JAV, ES ir daugiau kaip 100 kitų valstybių (kurios drauge išmeta daugiau kaip 80 % pasaulinio ŠESD kiekio) įsipareigojo bendrai įgyvendinti tam tikrą klimato politiką. Tačiau apskritai klimato politikos veiksmai buvo fragmentiški ir pritaikyti tik tam tikroms ekonominėms sąlygoms. 38 išsivysčiusios šalys, įskaitant ES, jos valstybes nares ir Islandiją, prisiėmė teisiškai privalomus antrojo Kioto protokolo laikotarpio įsipareigojimus išmetamą ŠESD kiekį sumažinti vidutiniškai 18 %, palyginti su 1990 m. Nors antrojo laikotarpio įsipareigojimus prisiėmė viena valstybė daugiau nei pirmojo, Japonija, Naujoji Zelandija ir Rusijos Federacija šiame procese nebedalyvavo.

3 suvestinių faktų laukas. Tarptautinė pažanga mažinant išmetamą ŠESD kiekį

2012 m. pasaulyje išmesta anglies dioksido 1,1 % daugiau; tačiau tai mažiau nei pastarojo dešimtmečio metinis didėjimo vidurkis (2,9 %). Šiuo metu daugiausia CO₂ išmeta Kinija (29 % viso pasaulinio kiekio), JAV (16 %), ES (11 %), Indija (6 %), Rusija (5 %) ir Japonija (3,8 %).

Nuo 1990 m. Kinijoje išmetamas CO₂ kiekis išaugo maždaug 290 %, o nuo 2005 m. – maždaug 70 %. Išmetamas kiekis vienam gyventojui dabar beveik lygus ES rodikliui – apytikriai 7 tonos.

2012 m. JAV išmestas CO₂ kiekis sumažėjo 4 %, o nuo 2012 m. – 12 %. Tačiau išmetamas kiekis vienam gyventojui kur kas didesnis – 2012 m. siekė 16,4 tonos. Išmetamas CO₂ kiekis sumažėjo visų pirma dėl to, kad elektros energijos gamybos sektoriuje anglis buvo pakeistos vietinėmis skalūnų dujomis.

Indijoje išmetamas CO₂ kiekis 2012 m. išaugo 6,8 %, 2005–2012 m. – 53 %, o nuo 1990 m. – 200 %, nors išmetamas kiekis vienam gyventojui išlieka kur kas mažesnis nei ES – mažiau kaip 2 tonos.

Japonijoje išmetamas CO₂ kiekis 2005–2012 m. išliko nepakitęs, tačiau nuo 1990 m. padidėjo ir toliau didėja. Japonija, po Fukušimos branduolinės avarijos peržiūrėjusi

²⁰

<http://setis.ec.europa.eu/set-plan-implementation/technology-roadmaps/european-initiative-smart-cities>

energetikos politiką, smarkiai apkarpė išmetamo ŠESD kiekio sumažinimo iki 2020 m. tikslus. Taip pat pasielgė ir Australija bei Kanada.

Kinija drauge su ES šiuo metu daugiausiai investuoja į atsinaujinančiąją energiją ir parengė regionines apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemas didžiausiems ekonominiams regionams, kurių pagrindu vėliau kurs nacionalinę sistemą, kurios pagrindinis tikslas mažinti šalies oro taršą ir didinti energijos tiekimo saugumą. JAV taip sėkmingai siekia tikslo išmetamą ŠESD kiekį iki 2020 m. sumažinti 17 %, palyginti su 2005 m. Pažangą lėmė ne tik tai, kad anglis buvo pakeistos dujomis, bet sugriežtinti išmetamo CO₂ kiekio standartai automobiliams, gausiau naudojami atsinaujinantys energijos ištekliai ir aktyvios privataus sektoriaus investicijos į naujas technologijas ir inovacijas. Brazilija padarė pažangą stabdydama didelio masto miškų naikinimą. Nors ES šiuo metu pasaulyje užima pirmaujančią poziciją mažo anglies dioksido kiekio technologijų srityje, kitos išsivysčiusios ir sparčiai besivystančios ekonomikos šalys jau išreiškė siekį konkuruoti šiose naujose rinkose. Atnaujinti klimato ir energetikos užmojai padės Europai išlaikyti pradininko pranašumus šiose sparčiai augančiose pasaulinėse rinkose.

Apskritai, suplanuotų išmetamo ŠESD kiekio mažinimo veiksmų užmojai toli gražu neatitinka to, kas būtina siekiant, kad temperatūra pasaulyje nepakiltų daugiau kaip 2° C²¹. Dėl šios priežasties Jungtinių Tautų bendrosios klimato kaitos konvencijos šalys 2011 m. pradėjo procesą, kuriuo siekiama 2015 m. gruodžio mėn. Paryžiuje sudaryti naują tarptautinį susitarimą, taikomą visoms šalims po 2020 m. Šalys turėtų būti pasirengusios pateikti pasiūlymus iki 2015 m. pirmojo ketvirčio pabaigos, kad liktų pakankamai laiko juos aptarti ir įvertinti, ar jie atitinka sutartą tikslą siekti, kad temperatūra pasaulyje nepakiltų daugiau kaip 2° C. Sąjunga turėtų būti pasirengusi imtis savo vaidmens ir dar ambicingesnių veiksmų mažindama išmetamo ŠESD kiekį, taip pat skatindama naudoti atsinaujinančiąją energiją ir efektyviau vartoti energiją. Ji ne tik pati suinteresuota tai padaryti, bet turėtų paraginti ir tarptautinius partnerius įsitraukti į pasaulinę kovą su klimato kaita. Aktyvesni tarptautiniai veiksmai taip pat padėtų išlaikyti Sąjungos pramoninės bazės ilgalaikį konkurencingumą.

6. TOLESNI ŽINGSNIAI

Komisijos nuomone, pagrindiniai naujos 2030 m. klimato ir energetikos strategijos elementai turėtų būti ES lygmens išmetamo ŠESD kiekio sumažinimo tikslinis rodiklis, kurio įgyvendinimas teisingai padalijamas valstybėms narėms privalomų nacionalinių tikslinių rodiklių forma, apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos reforma, atsinaujinančiosios energijos dalies ES lygmens tikslinis rodiklis ir naujas Europos energetikos ir klimato politikos valdymo procesas, grindžiamas valstybių narių parengtais konkurencingos, saugios ir tvarios energetikos planais. Energijos vartojimo efektyvumas ir toliau bus svarbiausias veiksnys įgyvendinant Sąjungos klimato ir energetikos tikslus; šios srities nuostatų peržiūra bus užbaigta 2014 m.

Komisija ragina Tarybą ir Europos Parlamentą iki 2014 m. pabaigos pritarti ES įsipareigojimui dėl išmetamo ŠESD kiekio sumažinimo 40 %, kad ši nuostata 2015 m. pirmoje pusėje būtų įtraukta į derybas, kurios bus užbaigtos 2015 m. gruodžio mėn. Paryžiuje. Sąjunga taip pat turėtų būti pasirengusi konstruktyviai dalyvauti 2014 m. rugsėjo mėn. Jungtinių Tautų generalinio sekretoriaus rengiamame aukščiausiojo lygio susitikime.

²¹ UNEP: *The Emissions Gap Report 2013* („Jungtinių Tautų aplinkos programa. 2013 m. Atotrūkio išmetamųjų teršalų srityje šalinimo ataskaita“).

Komisija taip pat ragina Tarybą ir Europos Parlamentą pritarti tikslui iki 2030 m. suvartojamos energijos dalį, kurią sudaro atsinaujinančioji energija, padidinti bent iki 27 % ir nuostatai, kad šis tikslas būtų įgyvendintas valstybėms narėms prisiėmus aiškius įsipareigojimus, kuriuos pasiekti padėtų sustiprintos atitinkamos ES priemonės ir rodikliai.

Komisija taip pat ragina Tarybą ir Europos Parlamentą pritarti Komisijos siūlomai būsimai klimato ir energetikos politikos strategijai ir pasiūlymui sukurti supaprastintą bet veiksmingą valdymo sistemą klimato ir energetikos tikslams įgyvendinti.